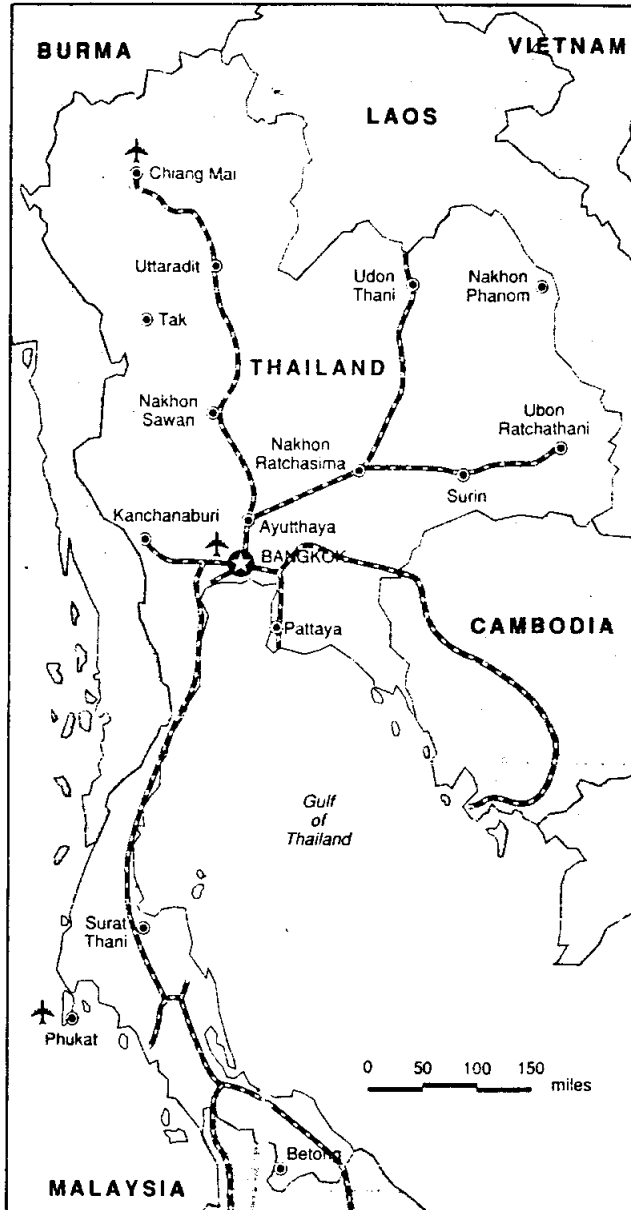

THAILAND

บทที่ 2

ระบบการศึกษาในประเทศไทย (Educational System of Thailand)

2.1 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ประเทศไทยตั้งอยู่บนคาบสมุทรอินโดจีน ทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Continental Southeast Asia) การที่ประเทศไทยตั้งอยู่บนคาบสมุทรดังกล่าว ทำให้เกิดผลสำคัญคือ เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศเป็นอย่างมาก เพราะสามารถติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ได้สะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ

พรมแดนของไทยทิศเหนือจรดประเทศพม่า และประเทศลาว ทิศใต้จรดประเทศลาว และกัมพูชา ทิศใต้จรดอ่าวไทย และมาเลเซีย ทิศตะวันตกจรดพม่า ทะเลอันดามัน และช่องแคบมะละกา ท่าเลที่ตั้งของประเทศไทยยังเกี่ยวข้องกับประเทศในกลุ่มหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกของกลุ่มประเทศอาเซียน (The Association of Southeast Asian Nations - ASIANS) ซึ่งได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย

เศรษฐกิจ

ไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม การกสิกรรมหรือการเพาะปลูกเป็นอาชีพสำคัญของชาวไทย ประชากรไทยประกอบอาชีพดังกล่าวประมาณร้อยละ 80

ผลผลิตทางด้านการเกษตรกรรมของไทย ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ยางพารา มันสำปะหลัง ผลไม้ และปาล์ม น้ำมัน ปอ ฝ้าย เป็นต้น ผลผลิตด้านอื่น ๆ ได้แก่ การประมง การเลี้ยงสัตว์ การทำเหมืองแร่ ได้แก่ แร่ดีบุก ลิกไนต์ ยิปซัม หังสเทน สินแร่พลวง และอื่น ๆ

ด้านอุตสาหกรรมในประเทศไทยนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อุตสาหกรรมในครอบครัว ได้แก่ การทอผ้า การทำร่ม การทำเครื่องปั้นดินเผา เครื่องเงิน เครื่องเงิน เครื่องจักสาน เป็นต้น อุตสาหกรรมโรงงานหรืออุตสาหกรรมสำเร็จรูป ได้แก่ อุตสาหกรรมโรงสีข้าว อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตจากพืชไร่ที่สำคัญ ได้แก่ โรงทอผ้า โรงทอกระสอบ โรงงานผลิตน้ำตาล และอาหารสำเร็จรูป โรงงานอัดแป้งมันสำปะหลัง เป็นต้น อุตสาหกรรมป่าไม้และผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับแร่โลหะ อโลหะ และเชื้อเพลิง อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เคมี อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า ยานพาหนะ และอุปกรณ์ และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมัยใหม่อื่น ๆ

สินค้าออกที่สำคัญของไทย คือ ข้าว ข้าวโพก ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ยางพารา ทุบัก น้ำตาล สิ่งทอ ซึ่งถือเป็นสินค้าหลัก ส่วนสินค้านำเข้า ได้แก่ อัญมณี แฉงวงจระไฟฟ้า กุ้งสด ปลาหมึก ไก่สดแช่เย็น ข้าวพ่าง ถั่วเขียวผิวมัน ผลิตภัณฑ์ปอ เป็นต้น

สังคมและการเมือง

ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมดประมาณ 54,960,900 ล้านคน (ข้อมูลปี 2531) ประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อชาติไทยและสัญชาติไทย ปัจจุบันมีประชากรไทยที่มีเชื้อชาติไทย ประมาณร้อยละ 84 ชาวจีนร้อยละ 14 ที่เหลือได้แก่ ชาวมะลายู มอญ เขมร เวียดนาม อินเดียน ยุโรป อเมริกัน เป็นต้น

ประชากรไทยนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 95 ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 4 นอกนั้น นับถือศาสนาคริสต์ และฮินดู สำหรับภาษาใช้ภาษาไทย และภาษาท้องถิ่น มีประชากรที่อ่านออกเขียนได้ประมาณร้อยละ 89

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ และมีนายกรัฐมนตรี เป็นหัวหน้ารัฐบาล ในปี พ.ศ. 2475 ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ได้เกิดพรรคการเมืองขึ้นพรรคแรก คือ "คณะราษฎร" เป็นพรรคการเมืองพรรคเดียวที่มีอยู่ในขณะนั้น

พรรคการเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบันมีทั้งหมด 16 พรรค พรรคที่ร่วมรัฐบาลในปัจจุบันมี 5 พรรค คือ พรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคกิจสังคม พรรคแรงงาน และพรรคมวลชน

2.2 วิวัฒนาการของการศึกษาในประเทศไทย

เมื่อครั้งที่คนไทยอพยพมาจากตอนใต้ของจีน จากความสัมพันธ์กับจีนทำให้ไทยได้รับอิทธิพลของจีนมาบ้าง ต่อมาไทยก็อพยพมาอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิก็ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ ตลอดจนความรู้สีก็นักศึกษามากแบบอินเดีย ซึ่งเป็นผู้นำศาสนาพราหมณ์มาเผยแพร่ ศาสนาพุทธลัทธิหินยาน และมหายาน เข้ามาตั้งมั่นอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ หลังจากทีศาสนาพราหมณ์เข้ามาแล้ว ศาสนาทั้งสองมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการให้การศึกษาแก่คนไทยในระยะต่อมาเป็นอันมาก

การศึกษาสมัยลานนาไทย จัดการศึกษาในวัด มีพระเป็นครูสอน ครูที่สอนในสมัยนั้นมี 3 ประเภท คือ เจ้าอาวาสทำหน้าที่ครูใหญ่ พระที่มีพรรษาสูงกว่า 5 พรรษาขึ้นไปสอนพระภิกษุ และพระที่มีพรรษาน้อยสอนเด็กวัด

การศึกษาสมัยสุโขทัย มีสำนักเรียน 2 แห่ง คือ วัดเป็นสำนักเรียนของบรรดาบุตรหลานขุนนาง และราษฎรทั่วไป มีพระเป็นผู้สอน สำนักราชบัณฑิตสอนเฉพาะเจ้านายและบุตรหลานข้าราชการเท่านั้น ในปี พ.ศ. 1826 พ่อขุนรามคำแหงได้ประดิษฐ์อักษรไทยและใช้สอนข้าราชการในราชสำนัก และประชาชนทั่วไป

การศึกษาไทยสมัยโบราณ จัดให้กับผู้ชายเท่านั้น การศึกษาของผู้หญิงส่วนใหญ่เป็นการฝึกหัดวิชาแม่บ้าน เช่น ทำครัว ทำขนม ฯลฯ เด็กหญิงบางคนอาจมีโอกาสดูเรียนอ่านหนังสือด้วย

การศึกษาของไทยไคววัฒนาการเป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการปรับปรุงการศึกษาให้เป็นระเบียบแบบแผนเหมือนประเทศต่าง ๆ การจัดการศึกษาจัดตามแบบของประเทศอังกฤษ

เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2435 กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ มีนายเอชกรีนรอก ชาวอังกฤษเป็นอาจารย์ใหญ่

นอกจากชาวอังกฤษเข้ามาร่วมบริหารการศึกษาไทยแล้ว คนไทยก็ได้เดินทางไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษ และได้นำแนวทางการจัดการศึกษาของอังกฤษเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยด้วย

ในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการจัดแผนการศึกษาชาติ โดยขยายการศึกษาออกเป็น 2 แผนก คือ สามัญศึกษา และวิสามัญศึกษา การศึกษาเน้นหนักในเรื่องพุทธศึกษา จริยศึกษา และพลศึกษา

ในปี พ.ศ. 2494 แผนการศึกษาชาติได้จัดโรงเรียนมัธยมคล้ายกับการจัดโรงเรียนมัธยมในประเทศอังกฤษ ดังนี้

โรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา หรือ Grammar Secondary School
ในประเทศอังกฤษ เรียนเน้นหนักทางด้านวิชาการ

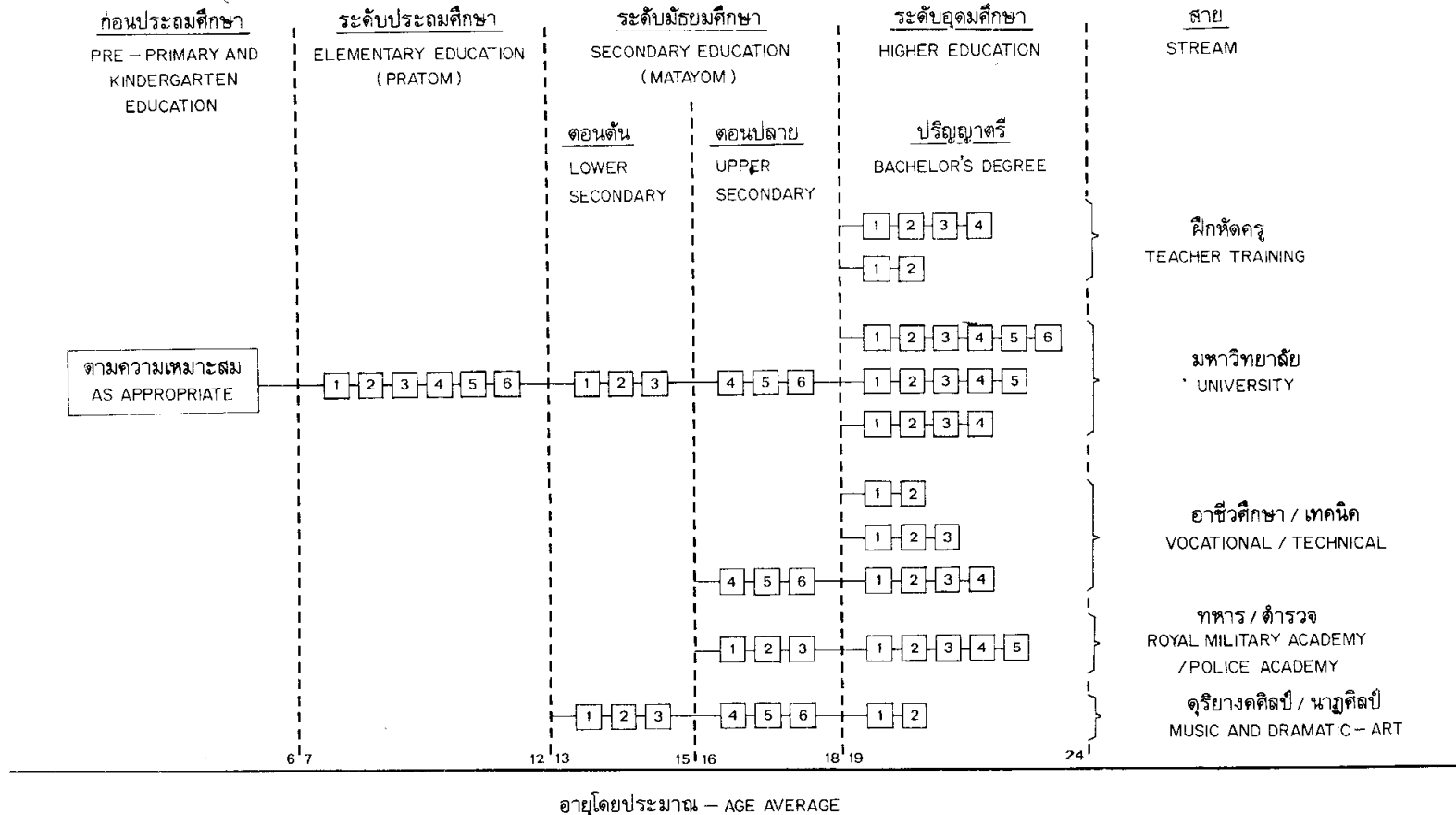
โรงเรียนมัธยมอาชีพศึกษา หรือ Technical Secondary School
ในประเทศอังกฤษ เรียนด้านวิชาชีพ

โรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา หรือ Modern Secondary School
ในประเทศอังกฤษ เรียนวิชาสามัญต่อจากระดับประถมศึกษา

แนวทางการจัดการศึกษาของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พุฒได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาคตามแบบอังกฤษ และแนวการศึกษาในสมัยต่อมาได้รับอิทธิพลจากประเทศฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกาตามลำดับ

ระบบการศึกษาของประเทศไทย

แผนภาพระบบการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๐ แยกตามระดับการศึกษาและสายการศึกษา
 DIAGRAM OF THE NATIONAL EDUCATION SCHEME 1977 BY LEVEL OF EDUCATION AND STREAM

2.3 ระบบการศึกษาและระบบการบริหารการศึกษา

2.3.1 ระบบการศึกษา

ประเทศไทยเริ่มจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและกระบวนการณ์ขึ้นใน รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยจัดระบบการศึกษาไว้ใน "โครงการศึกษา" ซึ่งต่อมาโครงการศึกษาเปลี่ยนชื่อ และสาระของการจัดการศึกษา ตามสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของแต่ละยุคแต่ละสมัยเรื่อยมาจนถึง ปัจจุบันเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติรวม 9 แผน แผนการศึกษาที่ใช้ในปัจจุบันเป็นแผน การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ซึ่งโครงสร้างระบบการศึกษาไทย แบ่งการศึกษา ออกเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) และการศึกษา นอกโรงเรียน (Non-formal Education)

การศึกษาในระบบโรงเรียน

ตามโครงสร้างระบบการศึกษาที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 แบ่งการศึกษาในระบบโรงเรียนออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยแต่ละระดับอาจ จัดในลักษณะและประเภทต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับความต้องการของสังคม ซึ่งได้แก่ การฝึกหัดครู การอาชีวศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ และการศึกษาพิเศษ

ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนการ ศึกษาภาคบังคับเพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมทุกด้าน พอที่จะเข้ารับการศึกษาต่อไป ซึ่งหมายถึงการศึกษาชั้นอนุบาล ชั้นเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กรมสามัญศึกษา กรมการฝึกหัดครู (โรงเรียนสาธิต) หอวังมหาวิทยาลัย (โรงเรียนสาธิต) กรมตำรวจ (โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน) กรมการพัฒนาชุมชน สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร กรมอนามัย และโรงเรียนเอกชนในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน

ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน และให้สามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัย และความสามารถได้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดี ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การจัดการศึกษาจัดเป็นตอนเดียวตลอด ใช้เวลาเรียนประมาณ 6 ปี หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น (ร.ร.เทศบาล และเมืองพัทยา) กรมสามัญศึกษา กรมการฝึกหัดครู (โรงเรียนสาธิต) หน่วยงานมหาวิทยาลัย (โรงเรียนสาธิต) กรมตำรวจ (โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และโรงเรียนเอกชนในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการ และวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจ และรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ 3 ปี ในตอนต้นมุ่งให้ผู้เรียนเลือกเรียนกลุ่มวิชาการและวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง ในตอนปลายมุ่งให้ผู้เรียนได้เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสอนเน้นประเภทสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาประเภทสามัญศึกษา ได้แก่ กรมสามัญศึกษา กรมการฝึกหัดครู (โรงเรียนสาธิต) หน่วยงานมหาวิทยาลัย (โรงเรียนสาธิต) กรมศิลปากร (หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นต้น) โรงเรียนเอกชนในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประเภทอาชีวศึกษา (ระดับ ปวช./เทียบเท่า) ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

โรงเรียนเอกชนในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และ
กรมศิลปากร (หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง และศิลปศึกษาชั้นกลาง)

ระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งพัฒนา
ความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้าง
สรรคักาลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศและมุ่งพัฒนาคนให้
เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ และเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถ
ดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติในรายงานนี้หมายถึงการศึกษา
ระดับอนุปริญญา (อนุปริญญา ปวส. ปวท. ปกศ.ชั้นสูง ป.ม. ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์
และศิลปศึกษาชั้นสูง) ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการ
ศึกษาในระดับนี้ ได้แก่ กรมการฝึกหัดครู กรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและ
อาชีวศึกษา กรมพลศึกษา กรมศิลปากร หอวงมหาวิทยาลัย และโรงเรียนเอกชนใน
ความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

การศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษานอกโรงเรียน หน่วยงานที่มีส่วนจัดการศึกษาประเภทนี้มีหลาย
หน่วยงาน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา
กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมศิลปากร
กรมพลศึกษา กรมการฝึกหัดครู กรมการศาสนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการ-
เกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ กรมประมง กรมพัฒนาที่ดิน
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

กระทรวงกลาโหม ได้แก่ กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ
(กรป.กลาง)

กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักสวัสดิการสังคม สำนักการศึกษา—

กรุงเทพมหานคร

กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ กรมแรงงาน กรมการพัฒนาชุมชน

กรมประชาสัมพันธ์ กรมราชทัณฑ์ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมตำรวจ

กรมการปกครอง กรมอัยการ

กระทรวงยุติธรรม ได้แก่ ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง

กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ กรมอนามัย สำนักงานปลัดกระทรวง

สาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน

กระทรวงอุตสาหกรรม ได้แก่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

สำนักนายกรัฐมนตรี ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติด

สภานิติบัญญัติ ได้แก่ เลขาธิการรัฐสภา

รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอิสระ มูลนิธิ และสถานศึกษาเอกชน ได้แก่

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

องค์การทหารผ่านศึก องค์การสวนสัตว์ องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย

(อ.ส.ค.) องค์การส่งเสริมการกีฬาแห่งประเทศไทย สถานศึกษาเอกชนภายใต้การ

ควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สภาสตรีแห่งชาติ สภาสังคมสงเคราะห์

สมาคมสตรีอุดมศึกษา สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์

จากการที่การจัดการศึกษานอกโรงเรียนมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ และ

การจัดขึ้นอยู่กับแต่ละหน่วยงานตามความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้น การจัดเก็บข้อมูล

จึงไม่เป็นระบบเดียวกัน ไม่สามารถนำมาเสนอได้ทั้งหมด จึงนำเสนอเฉพาะการศึกษา

นอกโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นกระทรวงหลัก โดยมีกรมการศึกษานอก

โรงเรียนรับผิดชอบโดยตรง นอกจากนี้มีกรมอื่น ๆ เช่น กรมอาชีวศึกษา สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นต้น

การจัดระบบการศึกษาไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ใช้ระบบ 6.3.3 แบ่งเป็นประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ตอนละ 3 ปี ระดับอุดมศึกษาใช้เวลาเรียนแตกต่างกันไปตามลักษณะ และระดับของ หลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา มีจุดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของชุมชน และของผู้เรียน โดยมีหลักการที่จะเชื่อมโยงการศึกษากับการทำงานเข้าด้วยกัน และพยายามจัดการศึกษาให้สอดคล้องประสานสัมพันธ์กันทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน การศึกษาในระบบโรงเรียนเปิดโอกาสให้ออนผลการเรียนระหว่างหลักสูตรได้ทั้งในส่วนที่เป็นวิชาบังคับ และวิชาเลือกของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2524 การโอนผลการเรียน และการจัดการศึกษาให้ประสานสัมพันธ์กันทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ยังมีจุกทำอยู่ไม่มากนัก เนื่องจากมีปัญหาเรื่องเวลาเรียนไม่ตรงกันที่ทั้งของสถานศึกษาอยู่ห่างกัน และการขาดการประสานงานระหว่างสถานศึกษาทางสังกัดกัน เป็นต้น

หลังจากที่แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้ใช้มากว่า 10 ปี ได้มีการติดตามผลการปฏิบัติตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พบว่า การจัดการศึกษาของประเทศยังประสบปัญหาหลายด้าน ที่สำคัญคือ การจัดการศึกษายังไม่สามารถยกระดับคุณภาพของประชากรได้อย่างกว้างขวางและเป็นธรรม และคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณธรรมและจริยธรรม และอุปนิสัยในการรักการทำงาน ฯลฯ ประกอบกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และซับซ้อน ระบบการศึกษาไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ และไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทที่จะช่วยนำการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงประสงค์ จึงได้มีการเคลื่อนไหวให้มีการปฏิรูปการศึกษา หรือเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมาย และนโยบายการจัดการศึกษาใหม่ เพื่อให้การศึกษามีบทบาทเพิ่มขึ้น

คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร ใ้ร่วมกับสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จัดสัมมนาเรื่องแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทย
 ระหว่างวันที่ 7-8 กันยายน 2530 ได้จัดทำข้อเสนอแนะให้มีการปฏิรูปโครงสร้าง
 และระบบบริหารการศึกษาของชาติมีจุดเน้นเพื่อปฏิรูประบบบริหารการศึกษา โดยให้
 จัดตั้ง "กระทรวงการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม" ขึ้นแทนกระทรวงศึกษาธิการ
 และทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังได้เสนอให้มีการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการ
 เรียนการสอนใหม่ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติก็ได้ดำเนินการ
 โครงการทบทวนแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ซึ่งได้มีข้อสรุปว่า แนวนโยบาย
 ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ไม่เอื้อต่อการพัฒนาผลเมืองของประเทศ
 ในสภาพการเปลี่ยนแปลงที่ผันผวนไปอย่างรวดเร็ว จึงได้เสนอแนวทางการจัดการศึกษา
 สำหรับอนาคต เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ที่จะ
 ใช้แทนแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2520 จุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ระบุไว้
 คือ การพัฒนาผลเมืองของประเทศทั้งในด้านคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ที่มีปัญหา
 มีคุณธรรม และมีความสามารถพื้นฐานหรือศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองและสังคมต่อไป
 และในด้านความสามารถในการประกอบอาชีพหรือเป็นกำลังแรงงานสำหรับการพัฒนา
 เศรษฐกิจของประเทศในอนาคต โดยมี หลักการ สำคัญ ๆ ของการจัดการศึกษา คือ
 การจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมสำหรับประชากรทั้งประเทศ การจัดการ
 ศึกษาให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่สมดุลทั้งในด้านคุณลักษณะความเป็นมนุษย์กับความรู้ และ
 ทักษะสำหรับการประกอบอาชีพ และในด้านความรู้และวัฒนธรรมสมัยใหม่กับความรู้ และ
 วัฒนธรรมพื้นบ้าน การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม
 ของประเทศและชุมชน และการจัดการศึกษาที่หลากหลายเพื่อการเรียนที่เหมาะสมกับ
 สภาพของแต่ละบุคคล และได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติหลักสำหรับการจัดการศึกษา คือ

1. การจัดโครงสร้างของระบบการศึกษาในลักษณะที่ยืดหยุ่นและในลักษณะ
 ที่เป็นเครือข่ายของการเรียนรู้ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีโอกาสศึกษาและเรียนรู้ได้
 ตามความสนใจอย่างค่อนเนื่องตลอดเวลาและตลอดชีวิต

2. ปรับปรุงเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาบุคคลอย่างครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และเน้นที่จะประสานประสพการณ์กับความรู้และความคิดที่จะนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริงได้

3. ปรับปรุงการบริหารและการจัดการศึกษา โดยได้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนปรับเปลี่ยนบทบาทของรัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาใหม่ โดยรัฐจะเน้นลงทุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนการศึกษาที่สูงกว่าขั้นพื้นฐานนั้นรัฐจะปรับบทบาทให้เน้นการวางแผนและกำหนดนโยบาย กำกับดูแล กำหนดมาตรฐาน และคุ้มครองผู้บริโภค โดยรัฐจะไม่ขยายการบริการการศึกษา แต่จะให้ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และเอกชนเป็นผู้จัดและขยายบริการการศึกษา นอกจากนี้จะปรับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เป็นขรรรมากขึ้นรวมทั้งระดมทรัพยากรจากผู้รับบริการการศึกษา ชุมชน และสถานประกอบการเพิ่มขึ้น

การเคลื่อนไหวที่จะเปลี่ยนแปลงแนวทางการจัดการศึกษาใหม่ของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียด้วยกัน พอจะชี้ให้เห็นว่า ไทยเริ่มตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม หากไทยไม่ปรับให้ระบบการศึกษาสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งประเทศให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ความสามารถให้การพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมต่าง ๆ คงจะน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นเรื่องที่น่าเสียดายยิ่ง เพราะไทยได้เปรียบในแง่ความเคยมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ มีทำเลที่ตั้งสะดวก รวมทั้งมีเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมของชาติมาเป็นเวลานาน

นโยบายการศึกษาไทยของรัฐบาลปัจจุบัน แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๑

๑. กระจายโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนอย่างทั่วถึง โดยเน้นทั้งการปรับปรุง การผลิต และพัฒนากำลังคน ให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคของระบบการศึกษา เพื่อส่งเสริมจริยธรรม วิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยี การศึกษาตลอดชีวิต การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม พหุวัฒนธรรม การศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

2. ส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น

3. เร่งรัดการส่งเสริม การอนุบาล ชนบท การขยายโอกาสทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษา โดยจะจัดควบคู่ไปกับการขยายการศึกษาภาคบังคับ และการเตรียม พื้นฐานอาชีพให้กับนักเรียนทุกระดับ เพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน ตลอดจนส่งเสริมศิลปกรรม จริยธรรม และวินัยของนักเรียนและคนในชาติเป็นพิเศษ

4. สร้างทัศนคติในด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

5. สนับสนุนการวิจัย ค้นคว้า เพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาประเทศ และปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.3.2 ระบบการบริหารการศึกษา

ระบบการบริหารการศึกษาของไทย มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการ ดำเนินการจัดการศึกษา ซึ่งมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และทบวงมหาวิทยาลัย

โรงเรียนหรือสถานศึกษาคั้งแต่ระดับประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษา อยู่ในสังกัดซึ่งแบ่งตามสายการศึกษา ดังนี้

สายสามัญ ใดจำแนกออกเป็น 5 สังกัด คือ

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนประถมศึกษา ทั่วประเทศอาญาจักร ซึ่งเปิดสอนชั้นอนุบาล หรือเล็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย โรงเรียนประชาบาลเดิม ซึ่งเคยสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียนอนุบาล และโรงเรียนประถมศึกษาเดิม ซึ่งเคยสังกัด กรมสามัญศึกษา

2. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนที่อยู่ในสังกัด ซึ่งเปิดสอนทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ดังนี้

(1) โรงเรียนศึกษาพิเศษ แห่งกองการศึกษาพิเศษ คือ โรงเรียน ที่ให้การศึกษแก่เด็กที่มีปัญหาทางกาย ทางสติปัญญา หรือทางสังคม โรงเรียนประเภทนี้ ที่จัดตั้งขึ้นโดยกรมสามัญศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่สอนคนหูหนวก และโรงเรียนที่กรมสามัญศึกษา ร่วมดำเนินการกับมูลนิธิต่าง ๆ ได้แก่ โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนสอนเด็ก ปัญญาอ่อน โรงเรียนสำหรับบุตรผู้ป่วยโรคเรื้อน ฯลฯ โรงเรียนประเภทนี้ เปิดสอนทั้ง ระดับอนุบาลหรือเด็กเล็ก ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รวมทุกระดับ หรือบางระดับ การศึกษา

(2) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ คือ โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ตั้งขึ้นในรูปโรงเรียนประจำ เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กบางประเภท เช่น เด็กที่ได้รับ ยกเว้นการศึกษาภาคบังคับ เนื่องจากบ้านอยู่ห่างไกลทางคมนาคม บุตรชาวเรือ บุตรชาวเขา ฯลฯ

(3) โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งกองการมัธยมศึกษา คือ โรงเรียนที่ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น อาจจะเปิดสอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือ มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือทั้งสองระดับ

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนในสังกัดที่ของควบคุม คือ โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ ซึ่งดำเนินการ โดยเอกชน หรือหมู่คณะใดคณะหนึ่งที่มีใ้ช้หน่วยราชการ เปิดสอนสายสามัญระดับใด ระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเปิดสอนในเวลา ปกติ

4. สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ซึ่งปกติเปิดสอนระดับประถมศึกษา และตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

และโรงเรียนประถมศึกษาของเทศบาลและเมืองพัทยา ซึ่งปกติเปิดสอนชั้นเด็กเล็กหรือประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 และตั้งอยู่ในเขตเทศบาลทั่วราชอาณาจักร และเมืองพัทยา

5. สังกัดอื่น ๆ ในรายงานนี้ได้เสนอข้อมูลของโรงเรียนในสังกัดต่อไปนี้รวมไว้ใน "สังกัดอื่น ๆ" คือ

(1) กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครู ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อการสาธิตแก่นักศึกษาวิทยาลัยครู เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล และ/หรือประถมศึกษา และ/หรือมัธยมศึกษา

(2) ทบวงมหาวิทยาลัย มีโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อการสาธิตแก่นิสิต/นักศึกษา ของมหาวิทยาลัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวิชาการศึกษา เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล และ/หรือประถมศึกษา และ/หรือมัธยมศึกษา

(3) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย มีโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนประถมศึกษาที่จัดสอนโดยตำรวจตระเวนชายแดน เปิดสอนชั้นเด็กเล็กถึงประถมศึกษาปีที่ 6

(4) กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย มีโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนชาวเขา และโรงเรียนในสถานสงเคราะห์เด็ก และบุคคลวัยรุ่น เปิดสอนชั้นเด็กเล็กถึงประถมศึกษาปีที่ 6

สายอาชีพศึกษา แบ่งออกเป็น 4 สังกัด คือ

1. กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีสถานศึกษาในสังกัดประกอบด้วย วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยเกษตรกรรม ซึ่งเปิดสอนระดับ ปวช. ปวท. และ ปวส. และศูนย์ฝึกวิชาชีพ ซึ่งเปิดสอนหลักสูตรระยะสั้น

2. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย วิทยาเขตเกษตรกรรม วิทยาเขตพาณิชยกรรม วิทยาเขตเทคนิค วิทยาเขตคหกรรม และศิลปกรรม ซึ่งเปิดสอนระดับ ปวช. ปวส. ปม. และปริญญาตรี อาจเปิดสอนเป็นบางระดับหรือหลายระดับ

3. กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ มีสถานศึกษาในสังกัด คือ วิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งเปิดสอนนาฏศิลป์ชั้นต้น (เทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น) ชั้นกลาง (ระดับ ปวช.) และชั้นสูง (ระดับ ปวส.) และระดับปริญญาตรี เปิดทำการสอนเฉพาะที่วิทยาลัยนาฏศิลป์สมทบกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล คณะนาฏศิลป์ และดุริยางค์ และวิทยาลัยช่างศิลป์ ซึ่งเปิดสอนชั้นช่างศิลป์ชั้นกลาง (ระดับ ปวช.) และชั้นสูง (ระดับ ปวส.)

4. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัดเป็นโรงเรียนเอกชนสายอาชีวศึกษา หลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเปิดสอนระดับ ปวช. ปวท. และ ปวส. อาจเปิดสอนระดับใด ระดับหนึ่งหรือหลายระดับ

สายฝึกหัดครู แบ่งออกเป็น 2 สังกัด คือ

1. กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ มีสถานศึกษาในสังกัด คือ วิทยาลัยครู ซึ่งเปิดสอนระดับ ปกศ. ปกศ.สูง และปริญญาตรี อาจเปิดสอนบางระดับ หรือทุกระดับ

2. กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีสถานศึกษาในสังกัด คือ วิทยาลัยพลศึกษา ซึ่งเปิดสอนระดับ ปกศ.สูง พลศึกษา

สายอื่น ๆ ได้แก่ การศึกษานอกระบบโรงเรียนรวม 2 สังกัด ไว้ในสายอื่น ๆ คือ

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด 2 ประเภท คือ

(1) โรงเรียนเอกชนการศึกษาพิเศษ ซึ่งจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับผู้ใหญ่ขึ้น มีโรงเรียนประเภทต่าง ๆ คือ วิชาชีพหลักสูตรของโรงเรียน กวดวิชา เฉพาะกาล ส่งคำสอน ศิลปศึกษา สอนศาสนา ส่งเคราะห์ คนพิการ และการศึกษาผู้ใหญ่

(2) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามอย่างเดี่ยว หรือเปิดสอนวิชาอิสลามควบคู่กับวิชาสามัญ

2. กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยจัดขึ้นเป็นกิจกรรมการศึกษาโดยเฉพาะ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น ดังนี้

(1) การศึกษานอกโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาสำหรับประชาชนที่ไม่รู้หนังสือรูปแบบหนึ่ง มุ่งหวังให้อ่านออกเขียนได้และเน้นในเรื่องของกระบวนการของการคิดเป็น ผู้ที่เรียนจบจะได้รับประกาศนียบัตรเทียบเท่าประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลาเรียน 200 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ จัดแบบเป็นชั้นเรียนอาสาสมัคร เก็บสอน

(2) การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ จัดเพื่อให้ประชาชนที่ไม่มีโอกาสศึกษาในโรงเรียนภาคปกติได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในช่วงเวลาเย็น โดยจัดในโรงเรียน สถานะของหน่วยราชการ องค์กร และโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งอาศัยอาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอน และบุคลากรของโรงเรียนภาคกลางวัน หลักสูตรการศึกษาแบ่งเป็นระดับ 1 (ป.2) ระดับที่ 2 (ป.4) เบ็ดเสร็จระดับที่ 3 (ป.6) เบ็ดเสร็จระดับที่ 4 (ม.3) และระดับที่ 5 (ม.6)

(3) การศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป ในด้านประกอบอาชีพให้ดียิ่งขึ้น โดยจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้น ๆ มีทั้งแบบประจำที่และเคลื่อนที่ไปฝึกอบรมวิชาชีพ สาขาต่าง ๆ ตามที่ประชาชนต้องการ และการศึกษานอกโรงเรียนกลุ่มสนใจ

(4) การศึกษาทางวิทยุ และไปรษณีย์ (วปณ.) เป็นการจัดการศึกษาระบบทางไกลโดยอาศัยสื่อมวลชนประเภทวิทยุ และไปรษณีย์ ที่ไม่มีโอกาสเรียนในโรงเรียน ไม่สามารถมานั่งเรียนในห้องเรียนได้ หลักสูตรเป็นหลักสูตรเดียวกันกับหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4-5

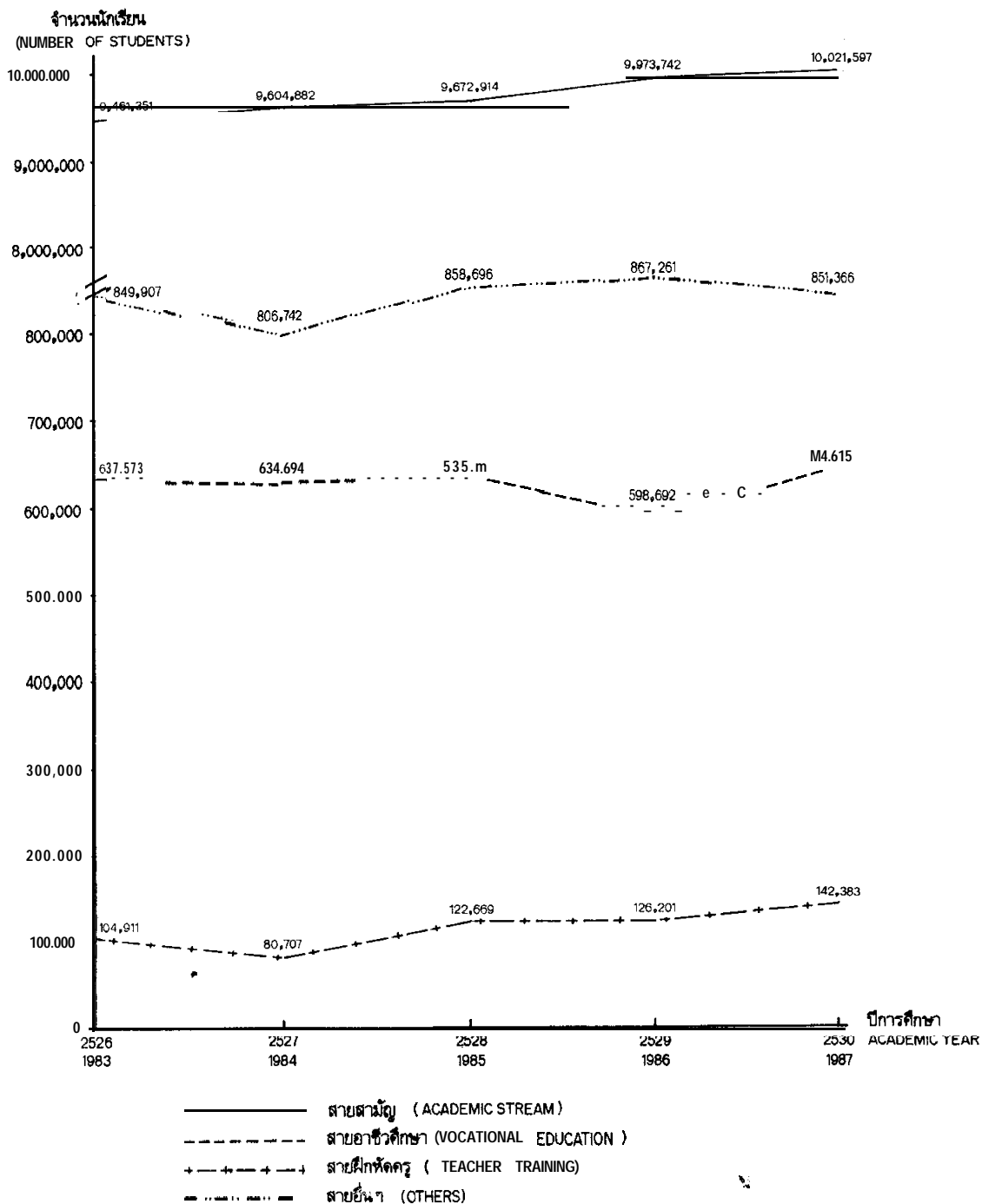
เขตการศึกษา

เขต หมายถึง กลุ่มของจังหวัดซึ่งอยู่ใกล้เคียงกันตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เพื่อสะดวกในการบริหารงานทางการศึกษา ใ้คแบ่งเขตการศึกษาเป็น 12 เขต ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

- เขตการศึกษาที่ 1 ในการเสนอรายงานเป็นรายเขต ใ้คแยก กรุงเทพมหานครออกจากเขตการศึกษาที่ 1 เขตนี้จึง ใ้คแก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ และสมุทรสาคร
- เขตการศึกษาที่ 2 ใ้คแก่ จังหวัดมีกทานี นราธิวาส ยะลา และสตูล
- เขตการศึกษาที่ 3 ใ้คแก่ จังหวัดชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา สุราษฎร์ธานี
- เขตการศึกษาที่ 4 ใ้คแก่ จังหวัดตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง และกระบี่
- เขตการศึกษาที่ 5 ใ้คแก่ จังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี
- เขตการศึกษาที่ 6 ใ้คแก่ จังหวัดชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง และอุทัยธานี
- เขตการศึกษาที่ 7 ใ้คแก่ จังหวัดกำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุตรดิตถ์
- เขตการศึกษาที่ 8 ใ้คแก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงใหม่ น่าน แพร่ พะเยา ลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน
- เขตการศึกษาที่ 9 ใ้คแก่ จังหวัดขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย และอุดรธานี
- เขตการศึกษาที่ 10 ใ้คแก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม มหาสารคาม ร้อยเอ็ด อุมลราชธานี ยโสธร และมุกดาหาร

- เขตการศึกษาที่ 11 ไค่แก่่ จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ และสุรินทร์
- เขตการศึกษาที่ 12 ไค่แก่่ จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ทราก
นครนายก ปราจีนบุรี และระยอง

แผนภูมิ จำนวนนักเรียนในปี 2526, 2527, 2528, 2529 และ 2530
 CHART NUMBER OF STUDENTS IN EACH STREAM IN 1983, 1984, 1985, 1986 AND 1987

2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการจัดการศึกษาของประเทศไทย มีดังนี้

2.4.1 ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพราะการพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามุ่งเน้นการขยายทางด้านปริมาณเป็นสำคัญ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง มิได้เน้นการพัฒนาทางด้านคุณภาพมากนัก

2.4.2 ปัญหาเกี่ยวกับระบบบริหารและการจัดการศึกษาในปัจจุบันการศึกษาของไทยอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ทำให้เกิดปัญหาเรื่อง

o ขาดการประสานงานในระบับปฏิบัติ โดยเฉพาะในระดับจังหวัด ทำให้การจัดการศึกษาขาดการต่อเนื่อง และขาดการประสานสัมพันธ์ในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

o ขาดการกระจายอำนาจในการวางแผนและการบริหารการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาค

o การติดตามและประเมินผลการศึกษาทั้งในส่วนกลางและระดับจังหวัด ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2.4.3 ปัญหาการศึกษากับการมีงานทำ เนื่องจากผู้จบการศึกษาในระดับฝึกหัดครู อาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีแนวโน้มสูงขึ้น

2.4.4 ปัญหาการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านการเงินของประเทศ ส่งผลระทบต่อการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการศึกษา ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ดังนี้

o งบประมาณการศึกษาได้รับจัดสรรในสัดส่วนที่ลดลง และไม่เป็นไปตามที่กำหนด

o การศึกษาระดับที่สูงกว่าการศึกษามัธยมศึกษา ผู้เรียนมารับภาระในสัดส่วนที่น้อย และรัฐยังเปิดโอกาสให้เอกชนร่วมลงทุนทางการศึกษาในสัดส่วนที่น้อย ทำให้ไม่สามารถนำงบประมาณไปขยายและปรับปรุงการศึกษาในสาขาและระดับที่ควรทำได้มากเท่าที่ควร

๐ การใช้ทรัพยากรทางการศึกษา เช่น อาคารสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ยังไม่เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่าง สถานศึกษายังมีน้อย

๐ การกระจายอำนาจในการบริหารและจัดสรรงบประมาณไปยังระดับ จังหวัดยังไม่กว้างขวางเท่าที่ควร

2.4.5 ปัญหาเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา คือ

๐ ความแตกต่างในคุณภาพของสถานศึกษา โรงเรียนที่มีคุณภาพดีมักอยู่ในเมือง ผู้เข้ารับการศึกษาส่วนใหญ่มีการเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจดี ผู้ที่ด้อยกว่า ในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต้องเข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีคุณภาพด้อยกว่า ทำให้ ผู้เรียนได้รับการศึกษาในคุณภาพที่แตกต่างกัน เมื่อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบัน การศึกษา ทำให้พวกหลังสอบเข้าได้น้อย และต้องเข้าศึกษาในสถานศึกษาของเอกชน ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายสูง

2.4.6 ปัญหาการจัดการศึกษาระหว่างรัฐกับเอกชน ทั้งนี้เพราะการเร่งรัดขยาย ปริมาณการรับนักเรียน นักศึกษาในภาครัฐ ทั้งในเมืองและชนบทมีผลกระทบท่อการ จัด การศึกษาในภาคเอกชน เพราะทำให้จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนหลายแห่งลดลง ไม่สามารถเก็บค่าใช้จ่าย และต้องเลิกสัมปทานกิจการในที่สุด

2.4.7 ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา การดำเนินงานใน ด้านบริการทางวิชาการ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษาที่ให้แก่ชุมชนยังทำได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากขาดองค์รกลางในการประสาน งานและกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน

2.4.8 ปัญหาการวิจัย เพราะขาดนโยบายระดับชาติในการกำหนดทิศทางการวิจัย เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาประเทศ นอกจากนั้น ยังขาดแคลนเงินทุนสนับสนุนด้านการวิจัยอีกด้วย